

Kritik mot Lantmäterimyndigheten i Hallands län (nuvarande Lantmäteriet) för långsam handläggning av ett fastighetsregleringsärende

Anmälan

I en anmälan som kom in till JO den 6 november 2008 förde AA fram klagomål mot Lantmäteriet, kontoret i Halmstad. AA anförde huvudsakligen följande. Han företräder ägarna till fastigheterna Kungsbacka S 1:2, V 3:18 och 10:1. År 1994 beslutade dåvarande Lantmäterimyndigheten i Hallands län om förtida tillträde för Banverket att utföra arbeten som i inte ringa omfattning berörde huvudmännens fastigheter. Under åren därefter har han själv och huvudmännen vid ett antal tillfällen tagit kontakt med lantmäterimyndigheten för att efterhöra när beslut i ersättningsfrågorna kan komma att fattas. Någon skadereglering har dock ännu inte skett. Den utdragna handläggningen av ersättningsfrågorna har återverkningar för huvudmännen på olika sätt. Att något beslut ännu inte fattats påverkar t.ex. frågor om beskattning, upprättande av bouppteckningar, byggnadsfrågor, driftsömläggningar m.m. Handläggningstiden är enligt hans mening inte rimlig.

Utredning

Muntliga upplysningar har hämtats in från förrättningslantmätaren BB, Lantmäteriet, kontoret i Halmstad. Han uppgav bl.a. följande. Utbyggnaden av Västkustbanan har berört många fastigheter och frågor om skadereglering m.m. har behandlats i flera ärenden hos myndigheten. Skaderegleringen och därmed sammanhängande frågor är för berörda fastigheter i allt väsentligt slutförd. För ett fåtal fastigheter, däribland S 1:2, V 3:18 och V 10:1, kvarstår dock vissa ersättningsfrågor. För att lösa dessa frågor pågår för närvarande ett arbete med att ta fram ett förslag till beslut om fastighetsreglering innefattande bl.a. markbyte. Det förslaget är avsett att i första hand användas som underlag för förhandlingar mellan Banverket och fastighetsägarna i syfte att träffa en frivillig uppgörelse av kvarstående ersättningsfrågor. Förslaget beräknas vara klart inom några veckor.

Lantmäteriet anmodades härefter att göra en utredning och yttrande sig över AA:s anmälan. I remissvaret anförde Lantmäteriet – genom generaldirektören CC – följande.

Med anledning av Justitieombudsmannens remiss av den 11 december 2008 får Lantmäteriet lämna följande yttrande.

Lantmäteriets länskontor i Halmstad har efter utredning avgivit yttrande i ärendet. Detta yttrande bifogas. Av yttrandet framgår handläggningen av förrättningen, som bedöms kunna vara avslutad inom sex månader.

Lantmåteriförrättningar som det här är fråga om är komplicerade och tar erfarenhetsmässigt lång tid att genomföra. Av länskontorets yttrande framgår de bedömningar och prioriteringar som myndigheten gjort. Det är naturligtvis inte tillfredsställande att förrättningen dragit ut på tiden. Enligt Lantmäteriets uppfattning har dock myndigheten handlagt förrättningen på ett godtagbart sätt under de förutsättningar som förelegat.

[.]

Lantmäteriets länskontor i Halmstad – genom länslantmätaren DD –yttrade följande (bilagorna utelämnade här).

[.]

Banverket ansökte i augusti 1994 om fastighetsreglering för utbyggnad av Väst-kustbanan med dubbelspår på sträckan Sätinge-Lekarekulle i Kungsbacka kommun. Ifrågasvarande förrättning kom att omfatta en cirka tre kilometer lång delsträcka vid Fjärås stationssamhälle. Under åren fram till hösten 2001 byggdes det nya dubbelspåret ut och inom den del norr om Fjärås samhälle där de nu aktuella fastigheterna är belägna utfördes återställningsarbeten genom borttagande av gammal järnvägsmark för återställande till åker och relativt omfattande dränerings- och ledningsarbeten. Under denna tid har ett flertal sammanträden hållits med ägarna till fastigheterna norr om Fjärås för att bland annat lösa frågor om avvattning, dränering och andra återställningsåtgärder. Ersättning för skördeskador m.m. för berörda markägare och arrendatorer under byggtiden har också reglerats.

I april 2004 genomfördes mätningar för upprättande av förrättningskartor.

Andra delar av förrättningsområdet har under hand brutits ut för genomförande i andra förrättningar, varvid det i detta ärende i huvudsak återstår de fastigheter som omnämns i anmälan till JO.

Under hösten 2008 påbörjades slutförandet av förrättningen i de delar som nu återstår. Konzeptkarta, arealberäkningar, förslag till markbyten m.m. har tagits fram och kommer att användas som underlag för slutliga partsförhandlingar mellan Banverket och berörda markägare.

Arbetsituationen på myndigheten har under ett antal år varit ansträngd. Erfarna handläggare har slutat. Rekrytering sker av nyutexaminerade lantmätare som ska läras upp. Erfarna förrättningslantmätare är nästintill omöjligt att rekrytera.

Andelen större infrastrukturärenden är förhållandevis stor på kontoret i Halmstad. Ärendena löper över flera år. På kontoret prioriteras markåtkomstärenden, det vill säga ärenden där enskilda, Banverket, Vägverket, kraftbolag m.fl. är beroende av myndighetens beslut för att kunna påbörja byggnads- eller anläggningsarbeten. Denna prioritering sker på bekostnad av andra mer omfattande lantmåteriförrättningar och slutförande av den typ av ärenden som nu är aktuell i JO-anmälan. Under perioden har en mängd ärenden inkommit som berör ombyggnad av allmän väg i ny sträckning eller utbyggnad till mötesfri landsväg samt ärenden för trådsäkring av kraftledningar och järnvägar. Alla av den karaktär som kräver förrättningsbeslut för att lösa erforderlig markåtkomst.

I det nu aktuella lantmåteriärendet har åtgärder genomförts bland annat för att underlätta försäljningen av en av de berörda fastigheterna. Detta för att minska olägenheterna för fastighetsägarna med avseende på den slutliga skaderegleringen. Stora delar av ersättningsfrågorna är lösta. Endast en av de berörda markägarna är aktiv jordbrukare och han har allt sedan marken på ömse sidor om järnvägen återställdes efter järnvägsutbyggnaden brukat denna mark såsom ägare och arrendator. Även den mark som idag ägs av Banverket och som kommer att tillföras de berörda

fastigheterna brukas redan av honom i sammanhang med angränsande mark. Sammanfattningsvis har myndigheten genomfört ett antal åtgärder för att minska olägenheterna för fastighetsägarna. De åtgärder som återstår i förrättningen är endast en slutlig anpassning av fastighetsindelningen till de förhållanden som råder efter järnvägsutbyggnaden. Det är beklagligt att förrättningen för de berörda fastighetsägarna har dragit ut på tiden såsom nu skett. Orsaken till tidsutdräkten är, som vi ser det, en kombination av den resursbrist och de nödvändiga prioriteringar som redovisats ovan.

Det tidigare omnämnda underlaget till grund för slutliga partsförhandlingar om markbyten och slutliga ersättningar översändes till berörda markägare och Banverket 2008-12-18. Banverket kommer under den närmaste tiden att kontakta markägarna för förhandlingar med målsättningen att uppnå frivilliga avtal i återstående frågor. Så snart dessa avtal är klara kan förrättningen avslutas. Om inget oförutsett inträffar bedöms förrättningen kunna vara avslutad inom ett halvår.

AA gavs tillfälle att kommentera remissvaret, men hördes inte av.

Bedömning

Enligt 7 § förvaltningslagen (1986:223) ska varje ärende där någon enskild är part handläggas så enkelt, snabbt och billigt som möjligt utan att säkerheten eftersätts.

Enligt vad som anges i remissvaret avgör myndigheten ärenden och delfrågor i ärenden enligt en prioriteringsordning som i detta fall inneburit att ett slutförande av vissa ersättningsfrågor för berörda intressenter haft låg prioritet. I remissvaret anges också att arbetssituationen hos myndigheten har varit ansträngd under ett antal år. Man får i och för sig ha förståelse för att ett ansträngt arbetsläge kan leda till att en myndighet i viss mån måste göra en prioritering som kan leda till bl.a. att ärenden inte avgörs efter åldersordning. Det får dock inte innebära att en myndighet under långa perioder helt försummar att vidta åtgärder för att ett ärende ska drivas fram mot ett avgörande. Dagboksbladet i det aktuella ärendet tyder på att lantmäterimyndigheten i detta fall under långa perioder – senast perioden maj 2006 till oktober 2008 – över huvud taget inte vidtagit någon handläggningsåtgärd i ärendet. Några bärande skäl för de återkommande och i vissa fall mycket långa uppehållen har inte lagts fram. Myndigheten kan därför inte undgå kritik.

Det kan noteras av remissvaret att Lantmäteriet sedan en tid tillbaka vidtagit åtgärder för att hantera återstående frågor i ärendet och att förrättningen beräknas kunna slutföras inom ett halvår. Det får förutsättas att nu vidtagna åtgärder säkerställer att så sker.

Ärendet avslutas.